

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΩΙ ΑΓΙΩΙ ΠΑΣΧΑ

Αριθμ. Πρωτ. 221

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Τιμιώτατοι ἀδελφοί Ἱεράρχαι,
Προσφιλέστατα τέκνα,

Φθάσαντες, χάριτι θείᾳ, τὴν πανσωστικὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου, δι' ἧς κατηργήθη τὸ κράτος τοῦ θανάτου καὶ ἠνεώχθησαν τῷ ἀδαμιαίῳ γένει αἱ πύλαι τοῦ Παραδείσου, ἀπευθύνομεν πᾶσιν ὑμῖν πασχαλίου προσηύσεις καὶ ἐγκάρδιον ἐόρτιον χαιρετισμόν, ἀναβοῶντες τὸ κοσμοχαρόσυνον «Χριστὸς Ἀνέστη!».

Ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ὅλας τὰς πτυχὰς τῆς, δονεῖται ἀπὸ τὴν ἀνεκκλήτην χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως. «Πεῖραν ἀναστάσεως» μαρτυροῦν οἱ ἄθλοι τῶν Ἁγίων καὶ τῶν Μαρτύρων τῆς πίστεως, ἡ λατρευτικὴ καὶ μυστηριακὴ ἐμπειρία, ἡ ἐξαγγελία τοῦ Εὐαγγελίου «ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς», ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ πνευματικότης τῶν πιστῶν, ἡ θυσιαστικὴ ἀγάπη καὶ ἡ κατὰ Χριστὸν ἀναστροφή αὐτῶν, ἡ προσδοκία ἑνὸς κόσμου, ἔνθα «ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι»¹.

Ἐν τῇ Ἀναστάσει καὶ δι' αὐτῆς, τὰ πάντα εὐρίσκονται ἐν κινήσει πρὸς τὴν τελειώσιν των ἐν τῇ Βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ ἡ ἐσχατολογικὴ ὁρμὴ ἔδιδε πάντοτε εἰς τὴν Ὁρθόδοξον ἐγκόσμιον μαρτυρίαν δυναμισμὸν καὶ προοπτικὴν. Παρὰ τὰ περὶ τοῦ ἀντιθέτου θρυλούμενα, λόγῳ τοῦ ἐσχατολογικοῦ προσανατολισμοῦ τῆς ζωῆς τῆς, ἡ Ἐκκλησία ποτέ δέν ἐσυνθηκολόγησεν ἀπέναντι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κακοῦ ἐν τῷ κόσμῳ εἰς ὅλας τὰς μορφὰς του, δέν ἀπώθησε τὴν πραγματικότητα τοῦ πόνου καὶ τοῦ θανάτου, δέν ἠγνόησε τὴν ἀμφισημίαν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ποτέ δέν ἐθεώρησε τὸν ἀγῶνα δι' ἓνα δικαιότερον κόσμον ἀλλότριον πρὸς τὴν ἀποστολὴν τῆς.

Ἐγνώριζεν ὁμως ὅτι ὁ πόνος καὶ ὁ σταυρὸς δέν εἶναι ἡ ἐσχάτη πραγματικότης. Ἡ βιωματικὴ πεμπτουσία τῆς χριστιανικῆς ζωῆς εἶναι ἡ βεβαιότης ὅτι διὰ τοῦ Σταυροῦ, διὰ τῆς «στενῆς πύλης», ὀδηγούμεθα εἰς τὴν Ἀνάστασιν. Ἡ πίστις αὐτὴ ἀποτυπῶνται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ πυρὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ἡ Θεία Εὐχαριστία, συνδέεται οὐσιωδῶς μέ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὴν Ὁρθόδοξον παράδοσιν, ὅπως τονίζει ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης, ἡ Θεία Εὐχαριστία «εἶναι γεμάτη χαρὰ καὶ φῶς», διότι «δέν ἔχει ὡς βάση τὸν Σταυρὸν καὶ μία ἐξιδανίκευση τοῦ πάθους, ἀλλὰ τὴν Ἀνάστασιν ὡς

---

¹ Ἀποκ. κα', 4.

υπέρβαση τοῦ πάθους τοῦ Σταυροῦ»². Ἡ Θεία Εὐχαριστία μᾶς μεταφέρει εἰς τόν Γολγοθᾶν ὄχι διὰ νά παραμείνωμεν ἐκεῖ, ἀλλά διὰ νά ὀδηγηθῶμεν, διὰ μέσου τοῦ Σταυροῦ, εἰς τήν ἀείφωτον δόξαν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ὁρθόδοξος πίστις εἶναι ὑπέρβασις τῆς οὐτοπικῆς σωτηρίας «χωρίς Σταυρόν» καί τοῦ ὑπαρκτικοῦ ναυαγίου τοῦ σταυροῦ «χωρίς Ἀνάστασιν».

Ἡ μετοχή μας εἰς τήν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀφ' ἑνός ἔμπρακτος κατάργησις κάθε οὐτοπισμοῦ τῶν «εὐρυχώρων ὁδῶν» καί τῶν ψευδεπιγράφων παραδείσων ἀπροσκόπτου εὐδαιμονίας, ἐν ταυτῷ δέ καί ὀριστική ὑπέρβασις τοῦ ἀπέλπιδος ἐγκλωβισμοῦ εἰς τήν δῆθεν ἀνυπέρβλητον ἀρνητικότητα, ἀφοῦ ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ κυφορεῖ τήν Ἀνάστασιν, τήν «ἄληκτον εὐφροσύνην», τῆς «αἰωνίου δόξης τήν ἀπόλαυσιν». Ἡ συντριβή τοῦ θανάτου διὰ τοῦ Σταυροῦ καί τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτήρος ἀναφέρει τήν ζωὴν μας εἰς τήν θεανθρωπίνην οὐσίαν της καί εἰς τόν οὐράνιον προορισμόν της.

Ἐν Χριστῷ γνωρίζομεν καί βιοῦμεν ὅτι ὁ παρῶν βίος δέν εἶναι ὅλη ἡ ζωὴ μας, ὅτι ὁ βιολογικός θάνατος δέν ἀποτελεῖ τέλος καί ἐκμηδενισμόν τῆς ὑπάρξεώς μας. Δέν ὀρίζουν τά βιολογικά ὅρια τῆς ζωῆς τήν ἀλήθειάν της. Ἐξ ἄλλου, ἡ αἴσθησις ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι ἀναπότρεπτος «πορεία πρὸς τόν θάνατον» ὀδηγεῖ εἰς ὑπαρξιακά ἀδιέξοδα, εἰς ἀπόγνωσιν καί μηδενισμόν, εἰς ἀδιαφορίαν διὰ τά οὐσιώδη τοῦ βίου. Ἡ ἐπιστήμη, ἡ οἰκονομική καί κοινωνική πρόοδος, ἀδυνατοῦν νά προσφέρουν οὐσιαστικὴν λύσιν καί διέξοδον. Οἱ Χριστιανοί εἶναι οἱ «ἔχοντες ἐλπίδα»³, οἱ προσδοκῶντες τήν ἐρχομένην Βασιλείαν τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὡς τήν τελικὴν πραγματικότητα, ὡς πληρότητα ζωῆς καί γνώσεως, ὡς χαρὰν πεπληρωμένην, ὄχι μόνον διὰ τὰς ἐπερχομένας γενεάς, ἀλλά διὰ σύμπαν τό ἀνθρώπινον γένος ἀπ' ἀρχῆς καί ἄχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Αὐτήν τήν θέασιν τῆς ἱστορίας καί τῆς αἰωνιότητος, τόν ἀναστάσιμον χαρακτήρα τῆς πίστεως, τοῦ ἠθους καί τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας, τό ἀδιαμφισβήτητον γεγονός ὅτι τό μέγα θαῦμα τῆς Ἀληθείας ἀποκαλύπτεται μόνον «τοῖς προσκυνοῦσιν ἐν πίστει τό μυστήριον», καλούμεθα νά μαρτυρῶμεν σήμερον εἰς ἓνα πολιτισμόν ἀπωθήσεως τοῦ Ὑπερβατικοῦ καί ποικίλων συρρικνώσεων τῆς πνευματικῆς ταυτότητος τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως.

Δοξάζοντες ἐν ψαλμοῖς καί ὕμνοις καί ᾠδαῖς πνευματικαῖς τόν ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν καί ἀνατείλαντα πᾶσι τήν αἰώνιον ζωὴν Κύριον καί μετέχοντες ἐν ἀγαλλιάσει τῆς «κοινῆς τῶν ὅλων πανηγύρεως», δεόμεθα τοῦ πανσθενοῦς, πανσόφου καί πανοικτίρμονος Ποιητοῦ καί Λυτρωτοῦ τοῦ παντός, ὅπως εἰρηνεύῃ τόν κόσμον, χαρίζεται δέ τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων πάντα τά σωτηριώδη δωρήματα Αὐτοῦ, ἵνα ὑμνῆται καί εὐλογῆται τό πάντιμον καί μεγαλοπρεπές ὄνομά Του, νῦν καί ἀεί καί εἰς πάντας τούς αἰῶνας. Ἀμήν!

Φανάριον, Ἅγιον Πάσχα ,βγγ'
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Χριστόν Ἀναστάντα
εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

² «Ἐσχατολογία καί ἱστορία», Ἔργα Α'. Ἐκκλησιολογικά μελετήματα, ἐκδ. Δόμος, Ἀθήνα 2016, σ. 498.

³ Βλ. Α' Θεσσ. δ', 13.